

نظری به

قوانین جزائی اسلام!

(۲)

علی اکبر حسینی

لزوم و ضرورت اجراء قوانین جزاء

« وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ »

« ترآن »

« وَحَدِّ يَقَامُ لِلَّهِ فِي الْأَرْضِ أَفْضَلُ مِنْ مَطَرٍ ،

الرَّحْمَنِ صَبَاحًا » پیامبر (ص)

در مقاله پیش به توسعه روزافزون جرائم و جنایات و بزهکاریها در سطوح مختلف جامعه و کشورهای پیشرفته اشاره کردیم و توجه دادیم که لزوم اجرای يك سیستم قوانین جزائی مؤثر در عین حال سازنده و عادلانه ، احساس می شود . و بنابراین ضرورت قوانین جزائی اسلام و راز برتری آن باید بررسی گردد .

در این سلسله مقالات همه تلاش ما بر آنست که يك بررسی اجمالی از قوانین جزائی اسلام بعمل آید و میزان بازدارندگی آن و نقش پاکسازی و اخلاقی و تربیتی آن و نیز امکان پیاده شدنش ، نشان داده شود . ولی پیش از این بررسی ناگزیر به پاره ای از انتقادات و نظرات مخالفان و احياناً غرب زدگان و . . . ، اشاره می شود ، آنان که به قوانین جزا بطور کلی ذهن کجی کرده و به حدود و دیات و قصاص اسلام ، تاخته اند ، می گویند : مجازات اعدام . . . موجب تنفر طبع آدمی و وجدان بیدار است و اینگونه قوانین خشونت بار است و نباید اجراء شود بویژه در این عصر و زمان !

و نیز می گویند از نظر علمی و فلسفی و روانکاو و جامعه شناسی ، ثابت شده است که

مجرم معمولاً يك بیمار روانی و جرم بیشتر از يك انحرف فکری و روحی ، بیماری اخلاقی و تربیتی ، ناشی می شود .

پس باید مجرم را درمان و مداوا کرد ، نه مجازات . و باید در صدد تربیت و اصلاح اخلاقی او برآئیم نه مجازاتش کنیم . بعلاوه جرم و جنایت ویژه کاری از محرومیتها ، بی - عدالتی ها ، فسادها زراندوزی و شکم بارگی گروه حاکم و شکاف طبقاتی بویژه نظام غلط اقتصادی و استعماری حاکم بر محیط ، سرچشمه می گیرد و اینهاست که مجرم و جانی می پرورد پس نخست باید ریشه ها را کشف کرد و نابود ساخت و باید بسراغ علت رفت نه معلول و باید ریشه فقر و فساد ، کنده شود و مشکل اقتصادی ، حل گردد . . .

این قبیل مطالب ، از زبان برخی ، بویژه طرفداران مارکس و بلندگوئی کمونیسم بین المللی و . . . ، با بازتاب بیشتری بازگومی شود .

* * *

پیش از بررسی موارد اتهام و خرده گیریهای زیورنیست بقوانین جزائی اسلام و پاسخ نقضی به آنان نخست باید پرسید که آیا در برابر این همه افزایش جرم و جنایت و توسعه روز افزون آنها حتی در جوامع مترقی و پیشرفته که در مقاله گذشته یادآوری شد ، چه باید کرد؟! آیا گناه و فساد و آلودگی باید باشد یا نه ؟ مفسدان و جانیان آزاد باشند تا هر کاری که از دست آنان می آید ، انجام دهند ؟ ! آیا ما باید در برابر دزدی و آدمکشی و فحشاء و جنایت و ظلم ، بی تفاوت باشیم یا مجازاتی قائل شویم ؟ !

و از طرفی چون می دانیم که ظلم هست و جنایت افزایش می یابد و اگر جلوگیری نشود فساد همه گیر و آلودگی و جنایت تمام افراد اجتماع را فاسد می کند . همانگونه که مادر برابر شیوع بیماری و با ، طاعون و سایر بیماریهای واگیر دار و میکروبیهای مضر ، نمیتوانیم بی تفاوت باشیم و باید هر چه زودتر و فوری تر ، دست به اقدام بزنیم و با کمال مهارت با تمام قوا جلوی سرایت این بیماریها را بگیریم و نگذاریم آلودگی بیشتر شود و باید میکروبهای زیانبار مثل وبا و . . . را با قاطعیت نابود سازیم ، پس در برابر آلودگی و بیماری اجتماعی و اخلاقی هم بی تفاوتی گناه است و خیانت به سلامت معنوی و فکری اجتماع می باشد پس باید جلوگیری شود و سرکوبی گردد ، تا دست خبیانت و ریشه فساد قطع گردد .

بنابراین قوانین جزاء و مجازات جانی در اجتماع ضرورت خواهد داشت . و برای بهداشت و پاکسازی محیط و سلامت افراد لازم و حتمی است .

از طرفی هم دانستیم که با توسعه تمدن و سیستمهای مختلف حکومتها و قوانین جزاء

حتی در پیشرفته‌ترین ممالک جهان، نه تنها فساد و جنایت و جرم ریش‌کن نشده است بلکه روزه روزگسترده‌تر و زیادتر شده و هم‌اکنون در کشورهای نظیر شوروی و آمریکا و برخی از کشورهای اروپائی به مرحله حاد و خطرناکی رسیده است.

مجازاته‌ای مختلفی که در اینگونه کشورها با توجه به توسعه تمدن و پیشرفت علوم و برخورداری از سیستم پیشرفته قضائی، اجرا شده، نتوانسته است دردی را دوا کند! اینک با توجه به ضرورت پیاده شدن قوانین جزاء و نارسائی قوانین جزائی بظاهر مدرن، خاطر نشان می‌سازیم که سیستم قضاء و جزاء موجود علاوه بر نارسائی، پرخرج‌ترین وقت‌گیرترین سیستم است و با سادگی و کم‌خرجی و بی‌پیرایه بودن قوانین جزائی اسلام، قابل قیاس نیست.

زیرا هیچ میدانید که هزینه ساختمان و تشکیلات عریض و مدرن ادارات مربوطه و زندانها و هزینه نگهداری هزاران مجرم و بزه‌کار چقدر است؟ کافی است که به قسمتی از هزینه و محاسبات آنها توجه فرمائید.

بدست دادن ارقام دقیق مخارج زندانهای مختلف جنائی و سیاسی، امکان پذیر نیست و ارقام هزینه ساختمان زندانهای «اوین»، کمیته، قصر، قزل‌حصار، گورهدشت، و ماهی‌دشت، و ده‌ها زندان مدرن و نیمه مدرن کشور ما، سزای میلیاردها تومان درمی‌آورد، که تنها مخارج ساختمان آشپزخانه اشرافی زندان «اوین» بیش از صد بیست میلیون تومان بوده است این آشپزخانه مخصوص کارمندان و کارکنان زندان بود و آشپزخانه سیاه و رنگ‌ورورفته، با چند دیک سیاه و اجاقهای دستی برای زندانیان در قسمت دیگر آن وجود داشته است. (۱)

بعلاوه نگاهی به مخارج رسیدگی پرونده‌ها و... نمایانگر هزینه سرسام‌آور سیستم قضائی و جزائی مدرن است تعداد پرونده موجود سال ۱۳۴۵ بالغ بر یک میلیون و چهارصد هزار بوده که طبق محاسبه دستگاه دادگستری در همان سال برای هر پرونده‌ای حداقل هزینه‌ای ۷۵۰ ریال برآورد شده بود، مخارج رسیدگی به این پرونده بالغ بر ۱۰۵۰۰۰۰۰۰ ریال می‌شود. بدیهی است که خرج کم‌رشدن یک پرونده تا پایان سال خیلی بیشتر از اینها است. اینهمه سرمایه تلف می‌شود و کوچکترین عایدی نصیب ملت و اجتماع نمی‌گردد و با این مبلغ می‌توان خیلی کارها انجام داد.

علاوه بر این حداقل ۲۸۰۰۰۰۰ نفر باید مدت‌ها نیرو و وقت خود را در راه و برای

رفت و آمد همین پرونده‌ها به ادارات و دادگستری صرف کنند . راستی که چقدر نیرو و هزینه بر باد می‌رود . « (۲)

و نیز باید افزود که اگر فرض يك کشور ۳۵ میلیون نفری مثلا جمعا هزار زندانی و مجرم با حداقل مخارج روزانه آنها بطور متوسط برای يك نفر (که فقط مصرف کننده اند نه تولیدکننده !) ، ۳۰ تومان در نظر بگیریم ، سالی چقدر هزینه بر ملت و دولت تحمیل می‌گردد نوع هزینه دیگر را نیز باید به این افزود و با توجه به همه اینها می‌توان دریافت که چه ثروت عظیمی از ملت ، بیجا تلف و نابود می‌گردد .

این همه مخارج علاوه بر اینکه دردی را دوا نمی‌کند ، ساعتها و هفته‌ها و سالها وقت مجرم و نیروی انسانی اوتلف می‌شود ، و عوض اصلاح و تربیت ، اثر بدی در اخلاق و رفتار او بجای می‌گذارد و به اصطلاح تخم مرغ دزده ، شتر دزد شده و ای سايك مجرم ساده در اینگونه زندانها و تماس با افراد و مجرمان دیگر بصورت يك دزد حرفه‌ای و کانگستری بی‌رحم و جانی خشن در آید . . .

بنابر این سیستم مجازات و زندانی کردن مجرم بدین صورت ، مفید و مقرون بصرفه نیست . و اجرای قوانین جزاء در حکومت اسلامی از این همه هزینه بی‌جا و اتلاف وقت و هدر دادن نیروی انسانی جلوگیری می‌کند و به حداقل هزینه تبدیل می‌سازد .

در سیستم قضاء و دادرسی اسلام از بوروکراسی و قرتاس بازی خبری نیست ، سادگی و بی‌آلایشی و سرعت کار در این سیستم کاملا مشهود است و این نکته قوت و دلیل برتری این سیستم بر سایر سیستم‌های قضائی و کیفری موجود عصر ما است .

داستانهای جالبی که حاکی از نظام غلط بوروکراسی و قرتاس بازی در همه ادارات بویژه در نظام دادرسی ادارات ما در گذشته است کم و بیش درجرايد خواننده‌ايد .

پرونده‌هایی که ۱۹ تا ۲۰ و حتی سی و چهل سال و بیشتر ، مراحل قانونی را طی کرده‌است و نسلی را چشم انتظار حکم و دادخواهی نگه داشته است چنانکه جرائد نوشته بودند :

همسایه‌ای که در بهمن ماه ، برفهای بامش را به‌خانه همسایه دیگر ریخته بود و او برای رفع مزاحمت شکایت به دادگستری نموده و منتظر بود تا همسایه متجاوز محکوم شود و بیاید برف حیاط او را بیرون بریزد ، . . . ولی در تیرماه تابستان حکم رفع مزاحمت صادر شده بود . پرونده شکایت پدری که برای نکول دایه از شیر دادن بچه‌اش پس از گرفتن تمامی اجرت ، بدادگستری ارجاع شده بود ، آنقدر طول کشید که همان بچه قاضی دادگستری شد

و پس از ۳۶ سال ضمن بررسی پرونده و محکوم کردن دایه به عوام شیردادن ، متوجه می شود که این پرونده مربوط به شکایت پدرش برای ایام شیرخوارگی خودش بوده است ! ولی در حکومت اسلامی از اینگونه سهل انگاریها و اتلاف وقت خبری نیست و طبق شواهد زنده ای که از حکومت پیامبر (ص) و ائمه (ع) مخصوصاً حکومت امیر مومنان در دست است و بعداً به تفصیل اشاره خواهیم کرد علاوه بر دقت فراوان برای کشف جرم و علل واقعی آن و شناخت مجرم و تبرئه بیگناه و . . . سادگی و بی آلاشی و سرعت عمل فوق العاده ای به چشم می خورد .

در اینگونه داد گاهها ، حکمها حساب شده اجراء می گردد ، به جهات روحی و جسمی و نیازهای اولیه و عدم اضطرار و اجبار ، انگیزه و علل ارتکاب جرم و . . . کاملاً توجه میشود و هرگز حکمی بی حساب و غیر عادلانه صادر نمی گردد .

در اجرای قوانین جزائی اسلام به علل و عوامل اجتماعی و اقتصادی و تربیتی مجرم کاملاً توجه می شود برای ریشه کن ساختن فقر عمومی ، عوامل جرم پرور اقدام لازم بعمل می آید . اسلام اول محیط را آماده می سازد سپس در محیط صحیح اسلامی حکم قوانین کیفری را پیاده می کند . اجراء حدود و قصاص . . . در محیط اسلامی صورت می گیرد نه در محیط طاغوتی و سراسر فاسد . در محیطی که اکثر فاسد و دزد هستند ، فوراً اقدام به بریدن دست نمی شود و . . .

بعلاوه اجرای قوانین جزائی اسلام بمنزله يك عمل جراحی است که در موقع لزوم و ضرورت بسته بودن همه راههای درمان ، صورت می گیرد .

اگر جراحی با احساس خطر برای سلامت مریض شکمش راهاره کند یا برای جلوگیری از سرایت بیماری به قلب و مغز و سیاه شدن استخوانها ، دست یا پای مریض را قطع کند آیا این عمل خشونت و دور از عاطفه است و باید گفت طبیب دلسوز و عمل جراحی چقدر خشن و بی رحم است ؟ ! هرگز .

زیرا جراح برای پیشگیری از خطر مرگ و حفظ سلامت پیکر او دست به چنین عملی زده است و به بیمار خدمت کرده است پس در خور ستایش و تقدیر است نه سرزنش .

حدود و قصاص نیز برای حفظ سلامت اجتماع و پاکسازی محیط از آلودگی ، دزدی ، جنایت ، فحشاء ، چپاول و آدم کشی وضع شده است و جزای این قوانین در مواردی همان ضرورت را دارد که جراحی برای سلامت بیمار و هرگز خشونت بار و دور از عاطفه نمی باشد .

ایرادکنندگان و خرده‌گیران به فلسفهٔ عظیم و راز حیاتی و قوانین کیفری اسلام پی
 نبرده‌اند و در واقع: **دستی ازدور بر آتش دارند.**

پس اگر قطع‌عضوی برای حفظ حیات بیکری است در اینجا هم اجرای حکم و قصاص
 حیات و سلامت اجتماع و افراد را تأمین می‌کند چنانکه قرآن کریم می‌فرماید: **ولکم فی
 القصاص حیاة یا اولی‌الالباب (۳)**

در اجرای حکم قصاص حیات و زندگی است برای شما ای صاحبان عقل و اندیشه .
 پیامبر گرامی (ص) می‌فرماید: **حدیقام الله فی الارض افضل من مطرا ربین صباها (۴)**
 اجرای يك حد از حدود الهی ، مفیدتر از چهل شبانه روز باران نافع است .

آری قصاص به مردم و جامعه حیات تازه‌ای می‌بخشد و سعادت و امنیت انسانها را
 تأمین می‌کند و اجرای حدود زندگی را توأم با طراوت و آرامش می‌کند و بسود جامعه است
 همانگونه که طراوت و شکوفائی گیاهان و گلها و کشاورزی و حیات و زمین بوسیله باران
 است ، آرامش و حفظ مال و جان و ناموس مردم و سعادت و عدالت اجتماعی بدون اجرای
 صحیح و دقیق حدود الهی امکان پذیر نیست .

خیانت بزرگ!

کبریت خیانت ان تحدث اخالك حدینا هولك به مصدق وات
 له کاذب!

خیانت بزرگی است که: بادوست خود سخنی گوئی و او تو را راستگو
 بندارد و تو دروغگو باشی!

سخنان محمد (ص) صفحه ۱۶۶

۳- سوره بقره آیه ۱۷۹

۴- کافی جلد ۷ ص ۱۷۵